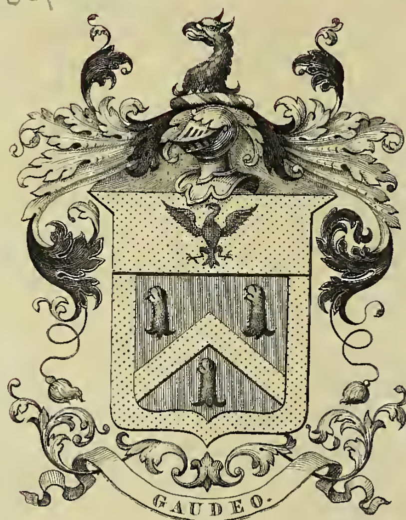
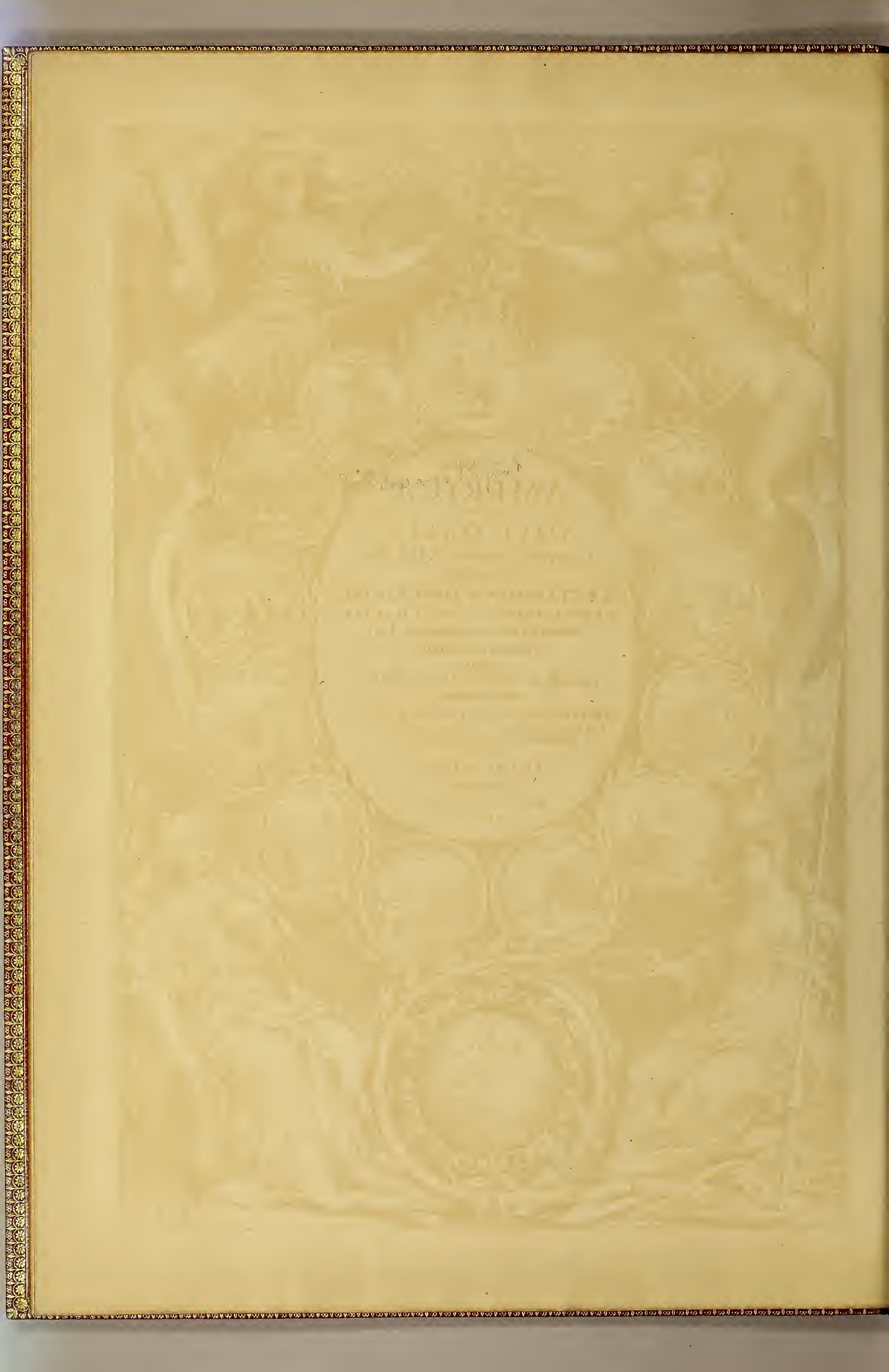
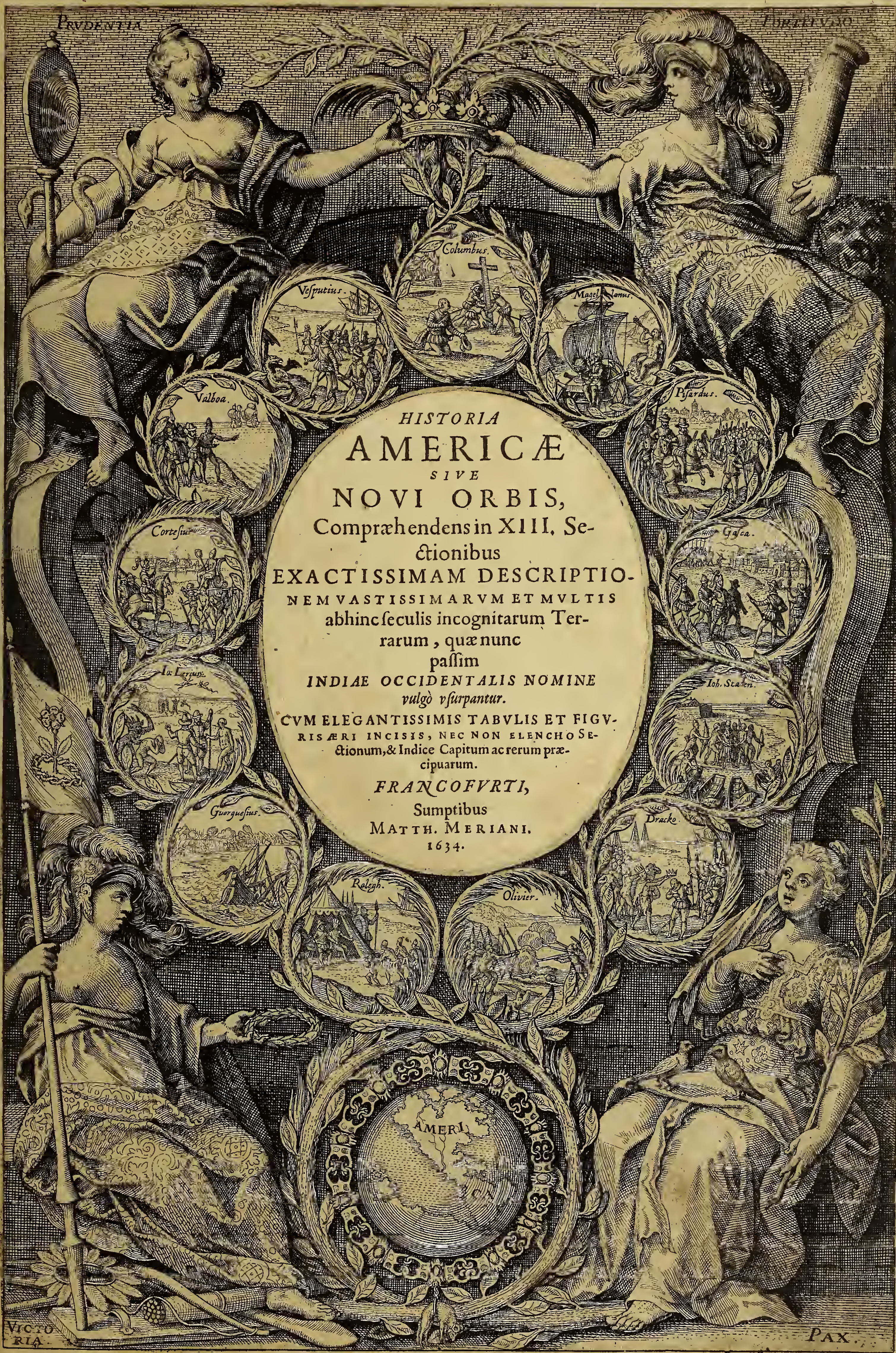
JCB

GAUDEO.
John Carter Brown.

HISTORIA
AMERICÆ
SIVE
NOVI ORBIS,
Compræhendens in XIII. Sectionibus
EXACTISSIMAM DESCRIPTIONEM VASTISSIMARVM ET MVLTIS abhinc ſeculis incognitarum Terrarum, quæ nunc paſſim
INDIAE OCCIDENTALIS NOMINE vulgò vſurpantur.
CVM ELEGANTISSIMIS TABVLIS ET FIGVRIS ÆRI INCISIS, NEC NON ELENCHO Sectionum,& Indice Capitum ac rerum præcipuarum.
FRANCOFVRTI,
Sumptibus
MATTH. MERIANI.
1634.
PRVDENTIA
Columbus.
Veſpútius.
Valboa.
Relegh.
Olivier.
Dracke.
AMERI
VICTORIA
PAX

HISTORIA

AMERICÆ

SIVE

NOVI ORBIS

Continens
IN XIII. DISTINCTIS
PARTIBVS

VERISSIMAM, EXACTISSIMAM, ET ADMIRANDAM, DESCRIPTIONEM, VASTISSIMARVM, ET MVLtis abhinc ſeculis incognitarum Terrarum, quæ patrum memoria primum detectæ, nunc paſſim
INDIÆ OCCIDENTALIS
nomine vulgò vſurpantur.

NARRATIO INCREDIBILIS JVCVNDITATIS ET VTILITATIS: IN QVA DE NATVRA ET SITV NOVI Illius orbis; de ratione Cœli, Elementorum ac Meteororum; de priſcorum Incolarum horrendâ Idolomaniâ; de ſtatu ac formis Politiæ, Rerumpubl. & Imperiorum; Anarchia, feritate et barbarie quorundam; Oeconomia, moribus ac ritibus diuerſarum gentium; qualitate ſoli; alluuione vtriuſq; Oceani; Fluuiorum indole; vbertate Frugum; præſtantia Metallorum; Volucrum, Animalium, Piſciumq; illi orbis parti peculiarum, ingenio; miraculis Naturæ; bellis Indorum mutuis: et quicquid præterea curioſus lector deſiderare poteſt, verè, perſpicuè et ſufficienter pertractatur.

Cum Exegeſi vlteriore, quomodo & à quibus primitus illæ regiones detectæ ſubactæq; ſint: quæ Nauigationes à diuerſis Europæ populis, et quàm variâ fortunâ, ad hæc vſque tempora, eò ſuſceptæ fuerint: annexâ enumeratione conuerſationis, commerciorum, bellorumque cum Indis, Terræ incolis.

ORNATA ELEGANTISSIMIS TABVLIS GEOGRAPHICIS, ET Figuris æri artificioſè inciſis innumeris, quibus Hiſtoriæ ipſi Lux, Lectori delectatio creatur.

Deniq; acceſſit Elenchus Sectionum, & Index Capitum rerumq; precipuarum in toto opere contentarum.

FRANCOFVRTI
Sumptibus
MATTH. MERIANI.

M. DC. XXXIV.

IN
OPVS AMERICANVM
PRÆFATIO GENERALIS.

Ex ad minimum, candide & amiciſſime Lector, enumerari poſſunt cauſæ inquiſitionis repertioniſque tot nouarum ac antea incognitarum orbis terreni partium, regionum & prouinciarum: Generoſitas, Curioſitas, Voluptuoſitas, Vtilitas, Neceſſitas atque Fatalitas. Primam harum quod attinet, equidem veritati conſonum eſſe reor, *generoſiſſimum* quemque, iam inde à conditu rerum, has ſedes, in quas homo à creatore ſuo, tanquam in poſſeſſionem eſt miſſus, luſtrare & accuratius cognoſcere omni ſtudio affectaſſe: vt inde, ſi nihil aliud, hoc certè diſceret, *omnia eſſe anguſta,* immò *punctum eſſe, quod inter tot gentes ferro, flammisq; diuiditur*: gentes, inquam, quæ adeo diuerſis moribus & inſtitutis vitam tranſigunt, vt earum nonnullæ (quemadmodum vel præſens Americanum opus manifeſtiſſimè edocebit) cum belluis potius, quàm cum hominibus diuino ſatu ortis, cognationem habere videantur. *Curioſitate* vero motos mortales periculoſiſſima itinera, & longiſſimas ſimulq; moleſtiſſimas peregrationes, ſponte & vltro ſuſcepiſſe, nemo facilè inficias ibit, qui, *Hominem natura ſcire velle*, paullo altiori mentis indagine ruminauerit. Vnde rectè dixit ille, viæ & peregrationis cauſam eſſe morem humani ingenii, dum ea ſcire concupiſcimus, quæ à noſtris finibus abeſſe natura voluit. Scilicet, *Externa neſcio quo fuco ſe adornant, & plerunq; notis patriæ rebus beatoria videntur.* Paucis dicam; Quod rarum, carum, charum, atque præclarum.

Rara iuuant: venit primis ſic gloria pomis;
Hybernæ precium ſic meruere Roſæ.

Hinc illæ lachrymæ! hinc inquietæ iſtæ diſcurſitationes! Et cur, quæſo, æquora intentata, terræ habitationis ſuæ ſuperficiem (qua longè lateque patet) imperuagata, ſolitudines imperſcrutatas, inſulas inacceſſas relinqueret ille, qui intima etiam & reconditiſſima matris Telluris viſcera, qui omnium Elementorum latibula, immo qui ipſius Ætheris abſtruſiſſima arcana mentis acie euoluere, & omnes cœloru plagas ſagaciſſimis ingenii ſui alis tàm cofidenter peruolitare auſus eſt? Non nego, hunc ſciendi & cognoſcendi feruorem, (modo ſe intra decentiæ limites contineat) laudem ſuam mereri apud ſapientes, *Nihil enim ſcientia ar-*

dentius

dentius diligitur, nihil dulcius possidetur. Et, *Felix qui potuit rerum cognoscere causas.*" Sed videmus & experimur, proh dolor: indies, plerisque sciendi cupidis præfixum esse scopum non æquè laudabilem: cum multi sint (recensente Bernhar-" do) qui scire volunt, tantùm vt sciant, quod mera curiositas est: alii scire deside-" rant, vt scientiam suam vendant pro numis aut honoribus, quod turpis quæ-" stus est: rursus alii scire & multa nouisse præsumunt, ut sciantur ipsi digi-" to que monstrentur in foro, quod ridicula quidem vanitas est, sed talis, quæ" multorum etiam peregrinantium laudem & famam notabiliter obfuscauit, dum post reditum in patriam ex longinquo itinere, dies noctesque nihil aliud somniauere, nisi quàm *dulce sit publice monstrarier et dicier*, *Hic est.* Verùm, istis sepositis, iam Tertiam causam, *Voluptuositatem*, seu voluptatis (sub quâ etiam Diuitias, Honores & similia comprehensa volumus cupiditatem, paucis expendamus. Ambrosius ait: *Nihil prodigæ satis est voluptati: semper famem patitur sui, quæ alimentis perpetuis nescit impleri.* Et Hieronymus: *Semper voluptas famem sui habet, et transacta non satiat.* Hoc apertè videmus in iis qui peregrinando & circumuagando animi sui desiderium explere non possunt. Si præsertim accedat sacra illa & planè insatiabilis auri argentique fames, quâ non per mare solùm, perque terras, sed & per saxa, per ignes, vel extremos vsque ad Indos mortales feruntur. Nam *Aurum omnia potest.*

Auri triumphum, quisquis es, canas vates
Auri triumphum dicimus. Veni pauper,
Tuumq; adora Numen, et feras votum.
Auro nec arces, nec minis ferox miles
Indomitus esse, pene nec potest virtus:
Dat corda timidis, atq; turpibus formam, "
Scientiasq; rudibus, et nouis gentem. "
Quis dignitates aureas habet pauper?
Quis diues aut est stultus, aut timet leges?
Aurum profanum est; in sacris tamen lucet.
Aurumque superos placat, ac emit cœlum.

Et certè Auaritiam, atq: Honorum ambitionem, non postremam fuisse causam susceptarum Nauigationum versus terras incognitas, qui statuit, meo iudicio non protinus aberrat. Si præsertim Hispanorum indolem paulò attentiùs intueamur, eorundemq; in miseros Indos horrendam crudelitatem, nil nisi auru & gemmas sitientem, animo nostro seriò expendamus. Quâ de re legi possunt in hâc nostrâ Americanâ Historiâ ea, quæ scripta reliquit in sempiternam huius rei memoriam Hieronymus Benzonus Mediolanensis: cui et alii fide dignissimi manifestè adstipulantur. Summa, *Tyrannis Auaritiæ et Ambitionis comes est inseparabilis.* Et honores, splendores, amores, abundantia, luxus &c. sunt instar Lapidis Herculei, siue Magnetis, trahentis retrahentisq; animos & corpora mortalium per omnes vniuersi angulos; & dirigentis eorundem cogitationes sæpissimè versus ea loca, vnde certissimum periculum imminere haud obscurum est. vt iam sileamus de Negotiatione & Mercatura, latentium lucrorum astutissima inda-" gatione (vt loquitur Agrippa) & manifestæ prædæ auidissima voragine, quæ"

"habendi fructu nunquam felix, ſemper autem quærendi cupiditate miſerrima. Hinc emit ille, vendit alter; hic portat, ille aſportat; hic Aſiam, ille Africam, & tertius Americam quærit; inquieti & impigri omnes, nec corporis, nec fortunæ, immò nec animæ ſæpius vllum periculum excludunt, modò lucrum ſperant; nec cognationes, nec affinitates, nec amicitias, nec exterarum regionum qualitates, nec incolarum mores, niſi ſola vtilitate metiuntur & colunt, ſicque omnes per omnem ætatem poſt lucrum, poſt diuitias currunt, ac ſi alibi laborum requies, vitæq; ſolatium nequeat inueniri.

Impiger extremos currit Mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per ignes.

Sed quærant illi atque requirant, quouſque voluerint, nos interea pergamus, ad Quartam inſtitutarum Peregrinationum cauſam *vtilitatem.* Neque enim exiſtimandum eſt, eiuſmodi viſitationes diſſitorum locorum & conuerſationes cu populis ignotis, omni ſalubri fructu carere: vel noxias & peſtiferas eſſe velificationes, quia multi iiſdem turpiter abutuntur, quod accidit plerunque rebus in mundo pretioſiſſimis & maximè neceſſariis. Saniori certè iudicio hac de re diſſerit Lipſius, ſtatuens *Peregrinationem eſſe inſtrumentum vſui rerum et prudentiæ* "*accommodatiſsimum.* Nam vt herbas & fructus naturæ deliquio ſerotinas, procura"to calore præcoces reddimus: ita mentem licet opportuna peregrinatione. Et vt "pueruli cum è luce in tenebras transferuntur, horrent; ſic alieno Lare quærit ſe "animus, & cura ac circumſpectione contrahitur: contrà, ſi domi in ignauiam ſe "libertas vernacula ſoluit, & pueriles ineptias reliqua ætas recipit ne in ſenectute "quidem eluendas. Sic quidem videri poſſint, qui vitæ vota, vbi nati, ſepeliunt, "teſtudines eſſe, immò pueri in omni ætate: cumque nimium deſidet ditioris in"dolis vigor, in ſinu materno contabeſcit. Peregrinatione autem deletur paren"tum indulgentia, vt á pueritia iuuentutis ille genius diſcernatur. Alios annos "alii mores decent, & alios mores alii anni docent. Semper ille puer qui domi eſt, "qui extra paterni agelli ambitum ſolem non vidit. Verùm, ſi vtilis debet eſſe peregrinatio, minimè ſufficit ſolius corporis tranſitus. Nam vagari, luſtrare, diſcurrere quiuis poteſt, pauci indagare, diſcere, id eſt verè peregrinari. Nec ſufficit Regiones, caſtella, ſepulcra & ludicra varia vidiſſe: verum neceſſarium eſt, ſtatum vniuſcuiuſque Reipublicæ, officia, modum viuendi, religionem, leges mores naturaſque populorum, quàm diligentiſſimè proſpexiſſe, in quo vera Prudentia, Dux & Lux vitæ humanæ conſiſtit. Hic accedunt commoda & incommoda, tam Naturalia, quam Artificialia, & cuiuis regioni peculiaria. Nam diuerſimode diſtribuit dona ſua ſapientiſſimus opifex, *nec omnis fert omnia tellus.* Hincque ex peregrinatione multum accedit phyſiologiæ ſeu ſcientiæ rerum naturalium: multum Aſtronomiæ, Geographiæ & cæteris Matheſeos partibus: non minus doctrinis philoſophie practice, Ethicæ, Politicæ, Oeconomicæ; multum item Medicinæ: & plurimum Theologiæ, modò Diuini verbi & Euangelii prædicationem, ac ſyncerioris Chriſtianæ doctrinæ inculcationem, paulò maiori & feruidiori zelo vrgerent ii, quibus id conceſſum & demandatum eſt. Sic procul omni dubio, cœlum & terra ex iſtis Nauigationibus commodum ac incrementum perciperet longè maximum. Sequitur *Neceſsitas,* cauſa Quinta;

quæ

quæ quidem iamiam ex antecedentibus satis superque elucescere & animaduerti potest. Etenim si commodam vitam ducere, si ea quibus quotidie indigemus hinc inde corradere, si negotiationes promouere, si victum & amictum parare, si varias scientias & artes liberales excolere, si iuuentutem formare, si animum, mentem & mores polire, si Reipublicæ commodis prospicere, Ecclesiæ incremento vigilare, si corporis valetudini & animæ saluti consulere, ac omnibus in vniuersum hominibus prodesse necessum est; quid queso magis necessarium Peregrinatione, vnde prædicta, & infinities plura, emanant omnia? De recreationibus (quæ & ipsæ, suo tempore & modo admodum necessariæ sunt) nihil nunc addam, cùm satis per se pateant, & nimis deplorandum sit, *multos hodie non tam cum fructu, quam cum voluptate peregrinari, plura ad aspectum quam ad salutem referentes*: quos Lipsius olim comparauit cum Coronariis, bellissimas saltem herbas floresque stuppis aut coronis innectentibus, salubrium interim cura neglecta.

Superest causarum Peregrinationis, quas initiò enumerauimus, vltima, *Fatalitas*, nobis Christianis potius Diuina Prouidentia dicta. Rem enim admirabilem inprimisque stupendam fuisse, nemo sapiens, & cui à meliori luto finxit præcordia Titan, negabit, quod ante annos centum & plures, vnius anonymi cuiusdam instinctu, (quem tamen non nemo Anton. Sanchetz de Huelvâ vocat) vnius Christoph. Columbi Genuensis feliciſſimo ausu, vnius magnanimæ fœminæ Isabellæ Castilliæ Reginæ liberali sumptu, fuerit factum, hominibus vt nouus planè innotesceret orbis, magnitudine vix antiquo cedens, & qui omnibus in nostratis mundi partibus constitutis penitus tum incognitus erat, quemque in rerum existere natura, ne in somno quidem vnquam cogitarant. Quod certè non sine occulto Numinis instinctu (quam supra Fatalitatem diximus) contigisse putandum est. Et profectò nouum hunc orbem, exploratum detectum que iri aliquando, multorum vel vatacinationibus vel coniecturis cognitum prædictumque iam olim fuisse videtur sapientioribus. Hinc oraculum Senecæ:

Venient annis secula seris,
Quibus Oceanus vincula rerum
Laxet; & ingens pateat tellus,
Tiphysq; nouos *detegat* orbes:
Neque sit terris vltima Thule.

Imò viri præclari nullatenus dubium habere volunt: hoc idem etiam Cumanam indicauisse Sibyllam, quando ita est vaticinata:

Alter erit tum Tiphys, et altera quæ vehat Argo
Delectos Heroas &c.

Cur autem, tot iam retrò seculis præterlapsis, hæ tantæ magnitudinis & tam opulentæ terræ, potuerint latere nostrates, non immeritò exquiritur. Multi putant, Carthaginenses olim huiusmodi Nauigationes, quippe ipsorum negotiationibus damnosas, de industria prohibuisse: alii credibi lius autumant, neglectas fuisse hasce regiones, propter varias commutationes im-

nes imperiorum, & cetera quæ tales viciſſitudines plerunque ſequi ſolent vix enumeranda incommoda: quibus cauſis tertii, & forſitan non inepte addunt imperitiam nauigandi, & quod admirabilis iſtius Pyxidis nautice abſtruſe & ſtupendæ proprietates, vtilitatesque inſignes, veteribus fuerint inexploratæ: vnde nemo ſe facile vaſto Oceano committere auſus fuerit, ſed vt plurimum naues in vicinia continentis detinere, & littora legere coacti ſint. Sed miſſis his ſimilibuſque probabilibus coniecturis, cauſa omnino ſublimior ſubeſſe videtur inquiſitionis & repertionis incognitarum terrarum. Fuerit ſane generoſi animi feruor; fuerit curioſe mentis ſtimulus; addiderit calcar vel regnandi vel diteſcendi, vel habitationes extendendi, vel corporis voluptatibus indulgendi, vel etiam ſciendi & experiundi varia, effrenis libido; impulerit vtilitas; coegeritque neceſſitas ineuitabilis; quicquid horum fuerit, res tamen hæ tales trantæque ſunt, vt vel meditantis ſuperare captum, vel ad mentis quoque ſtuporem adigere poſſe videantur, quoties earum conſiderationem animum intelligentis cordatique viri ſubire contingit. Olim quidem, hominum genere in terris multiplicato, cùm vnus fundus tot mortalibus alendis non ſufficeret, paulatim in patrias & tribus diſceſſionem facere, & longius à ſe mutuò, alius aliò, pro opportunitate, concedere coacti ſunt: ſed noſtros Argonautas an tale quid quoque permouerit, vt traiecto primùm mari Atlantico, & emenſis Æthiopi pelagi ſpatiis, ad occidentaliſſimos, & ferè Antipodas vſque, tam audacter penetrarint, vix veriſimilis, vel ſaltem vix ſufficiens cauſa ſtatui poteſt. Prudentiores certè & perſpicaciores, hoc negotium paulo altius ordiuntur: & ille, qui temporum periodos ac ſigna, mirabilemque ſeculorum, vel per tranſennam, inſpexit harmoniam: qui nouit "DEUM ſtatera ponderaſſe æuum, & menſura tempora menſum eſſe, ac ea"dem numero numeraſſe; Ille, inquam, opera facillima deprehendet conſonan"tiam maximam, & typicam ſubeſſe Harmoniam inter tempora vetera & recentiora. De quo tamen nunc pluribus agere, & rem tantam pro dignitate prolixè pertractare huius equidem loci non eſt. Sufficiat, nobis hodie loca iſta ampliſſima, ineffabili noſtro commodo patere, ſiue iam Generoſitas, ſiue curioſitas, ſiue voluptuoſitas, ſiue vtilitas, ſiue Neceſſitas, ſiue denique diuina aliqua Fatalitas primos indagatores ad tentanda tam tædioſa, periculoſa & incerta itinera adegerit vel extimularit.

Reperiuntur quidem (quod ſilentio preterire non poſſumus) Viri grauiſſimi, quibus omnino veriſſimu videtur; Inſulas adiacenteq; noui illius orbis cotinentem, etiam olim, multa ante ſecula, orbi noſtro non plane incognitam extitiſſe. Cum ſit apud Platonem memoria vetuſtiſſime Inſule Atlantidis, adeo magnæ, vt Aſia atq; Africa ampliorem etia ſcribat: quin tande etia ita deſcribat, vt nullus dubitationi locus ſuperſit, orbem hunc nouum aut partem, aut ipſam eſſe Platonicam illam terram.

Primo enim facit locatq; Inſula iſta grande ad fauces Gaditani maris, quę loge lateq;, introrſum ſcilicet, pateret; & ex qua tranſitus eſſet ad Inſulas alias, ac ex iſtis iterum ad oppoſita continentem, mari adiacentem. Hec ſi coſideras & ſcrutaris, nil aliud dicere videtur, niſi Inſulam illa magna ſtatim ab Hiſpania fuiſſe: vbi

etiam

etiam hodie adhuc (poſtqua illa illuuione periit) eius velut fragmenta ſuperſunt: Canariæ, Fortunate, ac ſi quas alias tota Africe ora interior Inſulas habet. Ex illa porro, memorat Plato, tranſitum in Inſulas fuiſſe; (eas puta, quæ nunc quoque præiacent continenti; Cubam, Hiſpaniolam, Iamaicam & plures:) at ex Inſulis in ipſam continentem: nempe vel in Peruanum vaſtum tractum, vel in vaſtiorem Maxicanum. Vides hanc ex fide Ægyptiacæ hiſtorie narrationem Platonis, cum Indiis noſtris pulcherrime conuenire. Tacebo quæ ex Proclo, Æliano, Plutarcho, Homero, Plinio, Ariſtotele, Diod. Siculo, Solino & aliis, pro præſentis rei confirmatione in medium afferri poſſent: eil Vnius ſolùm mentionem adhuc faciam, quod ex aliorum ſenſu recenſet Auitus declamator apud Senecam, dum ait: Fertiles in Oceano iacere terras, vltraque Oceanum rurſus alia littora, alium naſci orbem. Clarius, ſi noſtra tempora inſpiciamus, vix potuit effari aut deſignare; quamuis tum Auito ridiculum id fuerit viſum; (ſicut olim Sancti quoque Patres, terram rotundam & Antipodas, negare non ſunt veriti:) ideoque addit; Facilè iſta finguntur, quia Oceanus nauigari non poteſt. Palàm etiam Seneca oſtendit alicubi, Reges magnos, genteſq; ignotas vltra maria eſſe; & timet etiam, ne aliquando in noſtrum excurrant orbem. Nulla, inquit, terra, tam longè remota eſt, quæ non mittere aliquo ſuum malum poſſit. Vnde ſcio an nunc aliquis magnæ gentis in abdito dominus, fortunæ indulgentia tumens, non contineat intra terminos arma, an paret claſſes ignota moliens? Et hæc ſanè Indis occiduis euenerunt, ignariſſimis Hiſpanorum.

Demum etiam Maro terræ illius mentionem facit, immo vaticinatur, Romano Imperio eam ſubiiciendam: Æneid. 6.

——Iacet extra ſidera tellus;
Extra anni ſolisque vias; vbi cœlifer Atlas
Axem humero torquet, ſtellis ardentibus aptum.

Extra ſidera quod eam locat, planetas intellige, qui intra Tropicos decurrunt: & ideo velut interpretans, addit: extra ſolis & anni vias. Ergo vltra Torridam ponit, ac quidem Auſtrum verſus, & ἀντάζονα nobis. Sicut quod de Atlante ſcribit: haud de illo Africæ eſt accipiendum, ſed eo quem Plato celebrauit, quemq; iſtis in locis regnauiſſe refert.

Manet idcirco etiamnum veriſimile, veteres de his terris aliqualem quantumuis exiguum habuiſſe guſtum, licet primus earum inuentor paſſim celebretur ſupranominatus Chriſtophor. Columbus, qui tamen Anno Chriſti demum 1492. nauigationem ſuam (ſatis quidem animoſe & feliciter, ſed non ſine extremis periculis) inſtituit. Quemadmodum prolixius legere poteris in operis huius parte Quarta. Vbi ſimul notabis, Nauigationes in hoc volumine minime diſpoſitas eſſe, iuxta certam temporis, quo contigerunt, ſeriem, ſed eo ſolùm ordine, quo vna poſt alteram ad manus Typographi primo peruenit. Quod ſi ergo deſideras in lectione rationem habere temporis, prioris vel poſterioris, hoc tibi dabo conſilium. Percurras primo omnium, dictam quartam partem de inſigni & admi-

randa historia repertæ Indiæ Occidentalis à Christophoro Columbo. Anno vt supra 1492.

Huic subiungas Nauigationes duas Americi Vesputii, sub auspiciis Regis Castellani Ferdinandi susceptas ann. 1497. & 1499. quæ habentur in parte huius operis Decima.

Porro addas Historiam, qua ratione Hispani Regni Peruani prouincias occupauerint anno 1526. Ea recensetur in parta sexta. Item Historiam memorabilem prouinciæ Brasiliæ scriptam à Joh. Stadio Homburg. Hesso. an. 1547. Vbi etiam (nempe in parte III.) exemplar Literarum de Nauigatione Nicol. Villagagnonis &c. ann. 1555.

Et narratio profectionis Johann. Lerii in prouinc. Brasiliensem. an 1556. His perlectis deuenias ad part. VII. in qua habetur vera & iucunda descriptio præcipuar. quarundam Indiæ Occidentalis Regionum & Insularum hactenus incognitarum. Ab Ulrico Fabro Straubingensi an. 1534.

Mox recurras ad part V. vbi videbis nobilem & admiratione plenam Historiam insignis crudelitatis Hispanorum, tum in Nigritas seruos suos, tum etiam in Indos. an. 1554.

Præterea recensentur Gallorum piratarum de Hispanis reportata spolia. Item, Hispanorum aduentus in nouam Indiæ continentis Hispaniam.

Nunc vlterius retrogrediaris ad part. II. & perlustres breuem narrationem eorum, quæ in Floridâ Americæ Prouinciâ Gallis acciderunt, sub Duce Renato de Laudonniere, ann. 1564. Item de Gollorum expeditione in Floridam, & clade ad Hispani ipsis illata. anno 1565. Hoc posterius reperies in Parte VI.

Hinc deuenias rectà ad sectionem seu part. VIII. legasque Nauigationem primam Francisci Draken Eq. Angli ann. 1577. qua totum terrarum orbem permensus, multa memoratu dignissima expertus est. Tum protinus ad principium recurras, hoc est, ad part. I huius operis, & euoluas admirandam narrationem de commodis, ac ritibus incolarum Virginiæ, coloniam eo deducente D. Richardo Greinvile, & sumptus faciente Dn. Waltero Raleigh, Equitib. Anglis, ann. 1585. Huic deinde narrationi subiungas ex parte VIII. secundum iter Francisci Draken Eq. Angli &c. in Ind. occidentalem. ann. 1585. Et circumnauigationem totius orbis Thomæ Candisch. in 1586. Necnon tertium iter dicti Draconis, ad expugnandam ciuitatem Panamam an. 1595. Et vltimo, Nauigationes duas Gualtheri Ralegh an. 1595. & 1596.

Sequitur pars operis IX, id est, descriptio duaru Nauigationum Hollandicarum in diuersas orbis partes, binis libris comprehensa. Quorem Primus narrat, quo pacto quinq; naues, quæ Ambstelodamo soluerant an. 1598, Magellanici freti angustiis superatis, in Moluccas pertendere conatæ, diuerso euetu vsefuerint. Secundus percenset felicem & admirabilem orbis periplum Oliuerii van der Noordt an. eod. Porro transeas ad part. XII, & percurras descriptione Indie Occidentalis Anton. de Herrera an. 1601. Item narrationem omnium nauigationum

num per Fretum Magellanicum; quæ quidem diuerſis temporibus contigere: ſed non opus eſt, vt hoc in loco, ratione temporis, ſimus ſcrupuloſiores. Subiungere poteris paralipomena Americæ, in quibus plurima obſeruatione & lectione non indigna habentur. Sic pergas ad partem X. & XI. excerpendo ſolidam narrationem de moderno Virginiæ ſtatu. Auth. Raphe Hamor. an. 1614. Et veram deſcriptionem nouæ Angliæ à Capit. Iohan. Schmidt &c. an. eod. Item admirandam nauigationem Georgii à Spilbergen, claſſis Belgicæ præfecti, per fret. Magellanicum & Mare meridionale. an. vt ſup. Nec non Relationem inauditi itineris à Wilhelmo Schouten Hollando peracti, quo in meridionali freti Magellanici plagâ nouum hactenuſque incognitum in Mare Auſtrale tranſitum feliciter patefecit. A. C. 1615. & ſequentibus.

Tandem euolutis his omnibus, in manus ſumas Part. XIII. & vltimam huius operis Americani, vbi reperies 1. Deſcriptionem vberiorem nouæ Angliæ, Virginiæ, Braſiliæ, Guianæ & Inſulæ Bermudæ. 2. Chorographiam Terræ Auſtralis hactenus incognitæ. 3. Deſcriptiones nou. Mexici, Cibolæ, Cinaloæ, Quiuiræ, rerum que memorabilium in Iucatan, Guatimala, Fonduris & Panama obſeruatarum. 4. Nauigationem Hollandorum per vniuerſum orbem, Duce Iacobo Eremitâ. ann. 1623. 5. Hiſtoriam expugnationis vrbis S. Salutaoris. an. eod. 6. Hiſtoriam claſſis Hiſpanicæ interceptæ à Petro. Heinio. an. 1628. 7. Occupationem vrbis Olindæ de Fernambucco in Braſilia, ab Hollandis, Duce Cornelio Lonck. A. C. 1630.

Et ſic lectionibus tuis, non ſine fructu ac delectatione, inſigni colophonem feliciſſimè impones.

Hæc Te monere voluimus, amiciſſime Lector, in veſtibulo libri, ne Partium fortè minus concinno ordine perturbareris, ſed abſque ambagibus Hiſtoriam quamcunque leui labore reperire & repetere poſſes. In quem quoque finem omnium Sectionum Elenchus, quâ iſtæ ſe inuicem conſequuntur ſerie, huic ſtatim præloquio ſubiungere placuit. Quod ſupereſt, ſperamus Te hunc noſtrum Laborem tali animo interpretaturum, quali nos eundem publicè exhibemus. Vale, candide Lector.

ELEN-

ELENCHVS
SINGVLARVM SECTIONVM
SEV
PARTIVM TOTIVS OPERIS AMERICANI:

Cum Indice Capitum rerumq; præcipuarum, & maximè memorabilium, in istis XIII. partibus contentarum.

I. ADmiranda narratio, fida tamen, de commodis & incolarum ritibus Virginiæ, nuper ab Anglis, qui à Dn. Richardo Greinvile, Equeſtris ordinis viro, eò in coloniam an. 1585. deducti ſunt, inuetæ, ſumptus faciente Dn. Waltero Raleigh itide Eq. Anglo, & fodinar. ſtani præfecto, ex authoritate ſerenis. Reginæ Angliæ. Primu Anglico ſcripta ſermone, à Thoma Hariot, eiuſdem Walteri domeſtico, in eam Coloniam miſſo, vt regionis ſitum diligenter obſeruaret.

Tractatur autem in hac parte

1. *De Mercaturæ commoditatibus in Virginiâ, vbi de Serico herbaceo, Bombycibus, Lino, Canabe, Alumine, Terra Wapeih, Pice, Reſina, Terebinthina, Saſſafras, Cedro, Vino, Oleo, Pellibus villoſis, ceruinisq, Muſtelis odoratis, Ferro, Aere, Vnionibus, Gummi, Tincturis variis, Iſatide, Sacchari cannis &c.*
2. *De commoditatibus Annonæ indigenis Virginiæ familiaris, & primò de his quæ feruntur & coluntur, vt ſunt Pagatóvvr, aliàs Mayz, Okindgier Fabæ, Wikozóvva piſa, Macócqver noſtris peponib. melonib. & cucurbitis ſimiles, Atriplex, Planta ſolis, Vppóvvoc Hiſp. Tabaco, Radices variæ, Openavvk, Okepenauk, Kaishucpenauk, Tſinavv ſeu Rad. Chinæ genus, Cocushavv, Habaſcon, Allia &c. Fructus diuerſi; Caſtaneæ, Nuces regiæ, Mespila, Metaquesunnauk, Vuæ, Fraga, Mora, Sacquenummener, Piſa ſylueſtria, Glandes &c. Deinde de Animalibus, vbi numerantur inter Quadrupedes, Cerui, Cuniculi, Vrſi, Saquenuckot, Maquovvoc, Sciuri, Leones, Lupi, Canilupi &c. Inter Aues, Pavones Americani, Palubi, Perdices, Grues, Ardeæ, Anſeres, Cygni, Pſittaci, Accipitres, Arſalones, & multæ aliæ. Inter Piſces, Acipeſeres, Haleces, Trutæ, Turſiones, Raiæ, Mugiles, Paſseres Cacrimarini, Oſtreæ varii generis, Muſculi, Cochleæ, Aſtaci, Seekanauk. Teſtudines terreſtres & marinæ &c.*
3. *De reliquis rebus ſcitu neceſſariis, his qui in Virginia habitare volunt: nempe de commoditatibus rerum ad fabricas &c. neceſſariarum, & de natura ac moribus indigenarum: tandem ſequitur Peroratio: huic ſubiunguntur viuæ Imagines 23. Item Icones 5. Pictorum, Britanniæ partem olim incolentium.*

II. Breuis narratio eorum quæ in Floridâ Americæ prouinciâ Gallis acciderunt, ſecuda in illam nauigatione, duce Renato de Laudonniere claſſis præfecto. an. 1564. Auct. Jacobo le Moyne, cui cognomen de Morgues, Laudonnierum in ea nauigatione ſecuto. Primum gallico idiomate edita.

Hic habetur

1. *De Inuentione Floridæ per Io. Pontium an. 1512. eiuſque nomine, ſitu, poſitu, & variatione authorum circa inuentorem, adminiſtratione ac Pontii in eande infelici aduentu. Item, quo pacto eam circa an. 1534. inuaſerit Ferdinandus Sottus, præfect. generalis militum Hiſpanoru: & quomodo ſpe ſua deiectus ſit: Porro qua ratione poſtea Hiſpani ſollicitatores repulſam tulerint: & Dominicani precibus ac ſuauiloquentiâ Barbarorum animos aucupari tentauerint, ſed ab ipſis miſerè diſcerpti fuerint.*
2. *Breuis deſcriptio prouinciæ Floridæ, & Narratio nauigationis Laudonnierianæ: cui ſubiunguntur Icones numero 42.*
3. *Libellus ſeu Epiſtola ſupplicatoria Regi Gall. Carolo IX. oblata, per viduas, orphanos, cognatos, affines, & ipſi Franciæ occidentalis Regi ſubditos, quorum conſanguinei per Hiſpanos in ea Galliæ antarcticæ parte, quæ vulgò Floridæ nomen inuenit, crudeliter trucidati perierunt. an. 1565.*
4. *De Gallorum in Floridam nauigatione quarta ſub Gourgueſio. an. 1567.*

III. Memorabilis prouinciæ Braſiliæ Hiſtoria, germanico primùm ſermone ſcripta à Iohanne Stadio, Homburgenſe Heſſo &c. Addita eſt Narratio profectionis Iohannis Lerii in eandem prouinciam, initio gallicè exarata. Item Exemplar duarum literarum de nauigatione Nicol. Villagagnonis, Eq. Melitenſis, in illam Americæ prouinciam quæ vltra Aequatorem ad Tropicum Capricorni extedìtur. Hiſtoriæ Stadianæ *breue Argumentu hoc eſt. Initiò ſummatim deſcribuntur duo itinera naualia, quæ con fecit Iohannes Stadius intra nouennium.*

B 1. Ex

Elenchus

1. Ex Portugallia in Brasiliam. (Rio de Plata.
2. Ex Hispania in noui orbis Americæ prouinciam
3. Quomodo sclopetarii vicem obierit Stadius, et arci ab incursu hostili defendendæ præfectus fuerit, in Brasiliae quadam parte, cuius incolæ Tuppin Ikinsii, et Lusitaniae Regi subsunt.
4. Quomodo captus ab hostibus Barbaris, et miserè abreptus fuerit, vbi nouem mensium captiuitatem sustinuit, non nisi in cruentam hostibus escam reseruatus.
5. Qua ratione tadem, miraculo potius diuinæ Maiestatis, quàm vllo vel rationis, vel humanitatis beneficio, liberatus, et incolumis patriæ suae dilectae redditus fuerit.
6. Sequitur succincta quidem, sed fide digna expositio, de rebus et moribus Tuppin Imbarum etc. apud quos Stadius per dictos nouem menses captiuus fuit.

Figurae passim intermixtae sunt.

Profectionem Lerii quod attinet, totius historiae Summa capita sunt ista.

1. Actoris scopus.
2. Ascensus in naues Iuliobonae: itemq occursus nauium et expugnatio; tempestates, littora et insulæ primùm obuiæ.
3. Bonitae, Albakorae, Aurataeq; et Sues marini, Piscesq volatiles, aliiq, visiatq capti sub zona torrida.
4. De Acquinoctiali circulo, tempestatibus, ventoru incostantia, pluuiis corruptis, caloribus, siti, aliisq incommoditatibus, circa illam mundi plagam.
5. De primo Indiae occidentalis conspectu, et incolentium Babarorum: deq iis, quae his nauigantibus in mari acciderunt etc.
6. Descriptio sinus Ganabaræ seu Geneurensis, Insulæ Castelliq; Colignii; atq; Insularum adiacentium.
7. De ingenio, robore, statura, nuditate, ornamentis corporis, virorum et fœminarum Brasiliensium.
8. De crassis radicibus et crasso milio, ex quibus Barbari farina conficiunt, qua in panis vtuntur locu: deque eorum potione, quam Caou-in appellant.
9. De feris, prægrandibus lacertis, serpentibus, aliisq; Americæ monstrosis animantibus.
10. De variis Americanis auibus à nostris dissidetibus, de magnis vespertilionibus, apibus, muscis, culicibus, aliisque regionis illius insectis.
11. De nonnullis piscibus apud Americanos maximè vulgaribus, deque eorum piscatu.
12. De Arboribus, herbis, radicibus, exquisitissimisque fructibus, qui in Americano proueniunt solo.
13. De bello, praeliis, fortitudine et armis Barbaroru.
14. Captiuos suos, quo tractent modo Barbari, qualibusq; ceremoniis in iisde mactandis et deuorandis vtantur: quibus per occasionem immanissimæ crudelitatis alia exempla adiecta sunt.
15. Quid nomine Religionis apud Barbaros Americanos veniat; de erroribus, in quos ab impostoribus, quos Caraibes vocant, inducuntur; deque crassissima Dei ignoratione quæ apud eos obtinet.
16. De coniugio, Polygamia, et consanguinitatis gradibus, quos Barbari obseruant: deq; liberorum apud eos educatione.
17. Quid leges, quidq; politia apud Brasilienses nuncupari possint; quàm humaniter excipiant hospites; deq; lachrymis ac fictis sermonibus, quibus peregrini in ipso ingressu à mulieribus excipiutur.
18. Quam curam morbis suis adhibeant Barbari: de eorum sepultura et exequiis; deque insano circa mortuos luctu.
19. Colloquium in ipso aditu Brasiliensis orae, inter indigenas Tououpinambaultios Tououpinenkin, Brasilice ac Latinè conscriptum.
20. De peregrinantiu ab America discessu, deq; naufragiis, et aliis non minimis extremitatibus etc.
21. De extrema fame, tempestatibus aliisq; non paucis periculis, à quibus in Galliam redeuntes diuina ope erepti sunt hi ipsi nauigantes.

Figurae suis locis hinc inde insertae sunt.

Post sequitur Exemplar duarum istarum literarum, de Nauigatione Villagagnonis, versus Tropicum capricorni etc de quibus in tit. generali huius partis III. mentio facta fuit.

IV. Insignis & admiranda Historia de repartâ primum Indiâ occidétali à Christoph. Columbo an. 1492. Scripta ab Hieron. Benzono Mediol. qui istic annis 14. versatus, diligenter omnia obseruauit.

Et est hæc Historiæ Benzonianæ sectio I. cuius ista sunt capita.

1. Quae causae Benzonem ad nauigat. in Ind. occid. impulerint.
2. Quomodo Hispani in India occid. Barbaris, tum amicis tum inimicis, vtantur.
3. Quomodo Indi captiui ab Hispanis tractentur: Pariensium mores et arma.
4. Quomodo Indi depræhenderint Hispanos mortales esse, quos immortales credebant.
5. Christ. Columbus primus Indiæ occid. repertor, contra Hispanos.
6. Eius constas proposita quæredae nouae Indiae, et quomodo tande, post diuturna irritaq spe, à Ferdina- de Castellae Rege classe instructus, voti copos fuerit.
7. Columbi varia fortuna apud Hispanos. Cubam et Hispaniolam detegit. Indi Hispanos amicissimè excipiunt: hi Indos auro et ornamentis spoliant.
8. Indi daemonu oraculis monentur de funesto aduetu Hispanorum in suas terras. Quae prima ipsorum Colonia. Columbus in Hispan. praemiis augetur.
9. Secunda Columbi in Indiam. nauigatio. Hispaniola sanguine Hispanorum imbuta. Isabella colonia à Columbo conditur. Indorum aduersus Hispanos tumultus.

10. Insu-

 3. Tertio:

3. Tertio: duo itinera nobiliss. & fortiss. Equitis Gualtheri Ralegh, *quibus describitur auriferum negnu Guiana, cu aliis finitimis regionibus.*
Omnia primùm Anglicanâ linguâ edita: nec in certa capitula diuisa, quapropter etia prolixiorem Indicem hîc ponere no opus videtur, cum ex ipsa descriptione, et marginalibus, res omnes notabiles attento Lectori facilè pateant.
Et Figuræ quoq. necessariæ textui inferuntur.
4. *Monendum occurrit, octauæ huius parti subiunctam esse quartò (licet non satis pertinenter)* Narrationem expeditionis, cursus marini, rerumq; gestarum classis Belgicæ *in Indiam occidentalem. an.* 1599. *itidem cum suis Figuris.*

IX. Genuina descriptio duaru nauigationum Holla dicarum, quas Batauí in diuersas orbis partes magnô animo, etsi variâ fortunâ susceperunt.
1. *Et primo quidem libro narratur, quo pacto quinq. naues, quæ Amsterodamo an.* 1598. *soluerant, superato Freto Magellanico, in Moluccas insulas pertendere conatæ, diuerso euentu vsæ fuerint, tribus scopum suum assecutis, duabus reliquis in periculoso illo strico vi tempestatum variè afflictis, irritoq; conamine tandem domum redire compulsis.*
2. *Secundo libro continetur diuturna et periculosa nauigatio, qua Oliuerius* van-der-Noordt, *classis* 4. *Nauium, et* 248. *hominum Generalis præfectus, per idem æstuosum fretum Magellanicum confecit: qui triennii spatio velis vniuersum terræ globum intrepidus obiuit, eoq; in cursu varia notauit.*
E Germanico latinitate donati, et æneis Iconibus suis licis ornati.

X. 1. Primò duæ Nauigationes Dn. Americi Vesputii, *sub auspiciis Castellani* Regis *Ferdinandi susceptæ.*
Prior, in Pariam, quam postea suo nomine Americam vocauit. A. C. 1497.
Posterior, in modò dictam Americam. an. 1499.
2. Solida narratio de moderno prouincie Virginiæ statu, *qua ratione tandem pax cum* India*nis coaluerit, ac castella aliquot ad regionis præsidium ab Anglis extructa fuerint: addita historia lectu iucundissima, quomodo Pokahuntas, Regis Virginiæ Powhatani filia, primori cuidam Anglo nupserit.*
Authore Raphe Hamor Virginiæ Secretario. Anglico primò idiomate.
3. Vera descriptio Nouæ Angliæ, *quæ Americæ pars ad Septentrionalem* Indiam *spectat, à Capitaneo Iohanne Schmidt, Equite atque Admirali, delineata* 1614 *cui accessit Discursus, quomodo in secunda nauigatione à Gallis captus, an.* 1616. *demum liberatus fuerit.*
Subiiciuntur Figuræ 12.

XI. Descriptio admirandi itineris à Gulielmo Schouten Hollando peracti: quâ ratione in meridionali plagâ freti Magellanici nouum hactenusque incognitum in mare Australe transitum patefecerit: quas item terras, insulas, gentes, resque mirabiles in dicto Australi oceano obuias habuerit. Annis, 1615, 1616, 1617.
Cum Tabulis, et Figuris 9.
Appendix huius XI. Tomi, seu Descriptio admirandæ nauigationis Georgii á Spilbergen, *classis Belgicæ cum potestate Præfecti, per fretum Magellanicum, et Mare Meridionale, ab an.* 1614. *vsque ad an.* 1618. *inclusiuè peractæ. Qua noui per fretum Magellanicum et mare Meridionale in* Indiam *Orientalem Transitus, incognitorumque hactenus terrarum et gentium, vt et omnium quæ terra marique acciderunt et visa sunt memorabilium, explicatio continetur.*
Additis pulcherrimis Figuris in æs incisis, numero 17.

XII. Descriptio Indiæ Occidentalis. Auth. Antonio de Herrerâ, supremo Castellæ & Indiarum, authoritate Philippi III. Hispaniarum Regis, Historiographo.
Accesserunt et aliorum Indiæ occidentalis descriptiones, *vti et Nauigationum omnium per Fretum Magellanicum succincta narratio.*
Quibus cohærent Paralipomena Americæ, *in quibus res plurimæ memoria et obseruatione dignissimæ, imprimis regionum natura, aeris constitutio, temperamenta Elementorum, incolarum ingenia, quæ in magno opere historico aut omittutur, aut leuiter attinguntur, iucunda non minus quam erudita descriptione pertractantur.*
In descriptione Ant. de Herrerâ *hæc habentur capita.*
1. *De* Indiæ *occidentalis diuisione.*
2. *De institutis in Indiam nauigationibus.*
3. *Reliqua ad nauigationes attinentia pertexuntur.*
4. *De India Septentrionali.*
5. *Fines ac termini Cameræ S. supremæ Curiæ S. Domingo.*
6. *De Insulis Hispaniolâ et Cubâ.*
7. *De Insulis Iamaicâ, S. Iuan. los Lucayos, et los Canibales.*

8. *De Ve-*

2. *De ar-*

ELENCHVS PARTIVM ET CAPITVM.

Pleraq. cum Figuris Tabulisq. æri eleganter incisis, & idoneis locis passim interfertis, sufficienter exornata.

FINIS.

GAUDEO